

Η ΒΙΟΠΑΛΗ • ΤΟ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Γιάννης Τσαρούχης, *Το πνεύμα της τεχνικής*

Τα τέσσερα κείμενα που περιλαμβάνονται στην ενότητα αναφέρονται σε διάφορες βιωματικές καταστάσεις, ηθικά διλήμματα και δυσκολίες οικονομικής επιβίωσης, που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι από την παλιά ως τη σύγχρονη εποχή. Οι κρίσιμες αυτές περιστάσεις, οι οποίες τις περισσότερες φορές ξεπερνιούνται με την ψυχική αντοχή και την αγωνιστικότητα, επηρεάζουν σημαντικά τον άνθρωπο καθώς προσδιορίζουν τη σχέση του με το περιβάλλον και την εποχή του. Στο ποίημα του Κ.Π. Καβάφη εξαιρείται το ηθικό μεγαλείο των ανθρώπων που υπερασπίζονται συλλογικές αξίες. Το διήγημα της Έλλης Αλεξίου αναφέρεται στη μεταπολεμική δοκιμασία της εξορίας, τη φτώχεια και τις δύσκολες συνθήκες ζωής που αντιμετώπιζε καρτερικά η ελληνική κοινωνία και, περισσότερο, η μονογονεϊκή οικογένεια. Στο ανώνυμο κινέζικο ποίημα ο γεωργός ατενίζει με αισιοδοξία τη ζωή στηριγμένος στη χειρωνακτική εργασία του, περήφανος για την ανεξαρτησία του από την εξουσία του αυτοκράτορα.

Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

Θερμοπύλες

Ο Καβάφης έγραψε το 1903 το ποίημα «Θερμοπύλες», το ύφος και το περιεχόμενο του οποίου θυμίζει αρχαίο επίγραμμα. Το ποίημα αναφέρεται ρητά στη μάχη των Θερμοπυλών, αλλά δίνει και άλλες συμβολικές προεκτάσεις στη θυσία των Σπαρτιατών. Παράλληλα με τη συναίσθηση του χρέους προς την πατρίδα ο ποιητής εξαίρει την προσωπική στάση των πολεμιστών και τονίζει τη σημασία της οφειλόμενης τιμής σε αυτούς που, παρά τις δυσκολίες, αγωνίζονται για να διαφυλάξουν τις αξίες και την ελευθερία τους.

Τιμή σ' εκείνους όπου στη ζωή των
όρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες.
Ποτέ από το χρέος μη κινούντες·
δίκαιοι κι ίσοι σ' όλες των τες πράξεις,
αλλά με λύπη κιόλας κι ευσπλαχνία·
γενναίοι* οσάκις είναι πλούσιοι, κι όταν
είναι πτωχοί, πάλ' εις μικρόν γενναίοι,
πάλι συντρέχοντες όσο μπορούνε·
πάντοτε την αλήθεια ομιλούντες,
πλην χωρίς μίσος για τους ψευδομένους.

Και περισσότερη τιμή τούς πρέπει
όταν προβλέπουν (και πολλοί προβλέπουν)
πως ο Εφιάλτης θα φανεί στο τέλος,
κι οι Μήδοι επί τέλους θα διαβούνε.

Κ.Π. Καβάφης, *Ποήματα*,
τόμ. 1, Έκτος

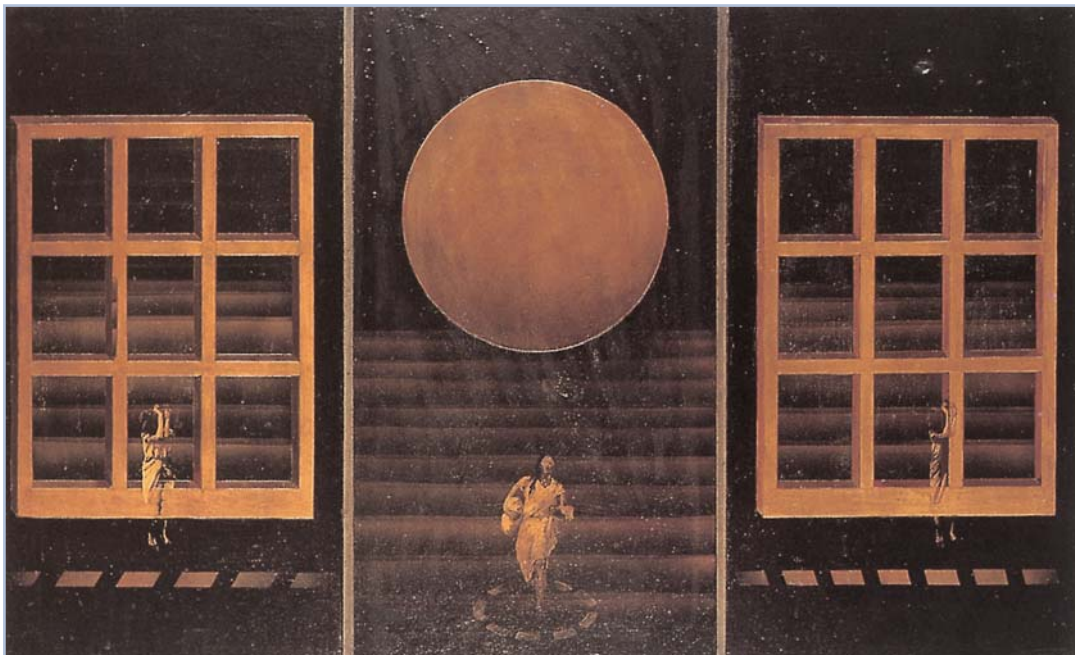
* **γενναίοι**: γενναϊόδωροι

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- 1 Βρείτε τις μετοχές του ποιήματος και εξηγήστε το συντακτικό και σημασιολογικό τους ρόλο.
- 2 Πώς ορίζει ο Καβάφης το ήθος των ανθρώπων που εξαίρει στο ποίημά του;
- 3 Με ποιον τρόπο και για ποιο λόγο ο Νεοέλληνας ποιητής αποδίδει τιμή στους αρχαίους υπερασπιστές των θερμοπυλών;
- 4 Τι συμβολίζουν οι θερμοπύλες, οι Μήδοι και ο Εφιάλτης;

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- ◆ Αναφερθείτε σε ένα άλλο περιστατικό της ελληνικής ή της παγκόσμιας ιστορίας και εξηγήστε τους λόγους για τους οποίους αξίζει να τιμηθούν οι άνθρωποι που έλαβαν μέρος σε αυτό.

Δημήτρης Πεردικίδης, *Τρίπτυχο*

ΕΛΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ

Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν

Το διήγημα προέρχεται από το βιβλίο της Έλλης Αλεξίου Προσοχή συνάνθρωποι (1978), το οποίο περιέχει διηγήματα που αναφέρονται στη γερμανική Κατοχή, την Αντίσταση και την εξορία. Το συγκεκριμένο διήγημα έχει γραφτεί το 1954 και παρουσιάζει τον αγώνα μιας μητέρας να ζήσει και να στηρίξει τα παιδιά της, όσο ο άντρας της βρίσκεται στην εξορία, αλλά και τις οικονομικές δυσκολίες όλων των ανθρώπων της μεταπολεμικής εποχής.

*Α*γγελικούλα, μόλις άνοιξε τα μάτια της το πρωί, ξαναθυμήθηκε τη χθεσινή κουβέντα της μαμάς τους, ακριβώς όπως τους τα είχε πει αποβραδής: «...γιορτές και να μη με ζητήσουν μήτε για πλύσιμο... μήτε για άσπρισμα... άλλο πια δεν έχει. Θα πάω να σταθώ στην οδό Αιόλου,* να διακονέψω*...».

Πάντα της ξενοδούλευε, γιατί ο άντρας της –πλανόδιος ντενεκετζής που ήταν– τι να βγάλει, και πού να φτάσουν, μα τώρα που είχε απομείνει μονάχη, ακόμα χειρότερα. «Θα σταθώ στην οδό Αιόλου... και θα σας πάρω και σας. Τα σχολειά κλειστά είναι. Θα χαζέψετε και τον κόσμο... Θα δείτε τα πράματα που θα 'χουν απλωμένα από δω κι από κει... μπορεί να βρεθεί και κανείς χριστιανός να σας δώσει και καμιά δεκάρα...»

– Πότε, μαμά, θα πάμε στην οδό Αιόλου; ρώτησε η Αγγελικούλα.

– Θα λέμε και τα κάλαντα της εξορίας; ρώτησε κι ο Πέτρος τη μαμά του.

– Να τα λέτε.

Κι ο Πέτρος άρχισε να σιγοτραγουδά από κει που ήταν ξαπλωμένος:

*Αρχημηνιά-ά κι α-αρχή χρο-νιά,
είν' ο μπαμπάς, χρόνους εννιά
στη μα- στη μαύ-ρην εξορία...
συ 'σαι αρχό- συ 'σαι αρχόντισσα κυρία...*

– Θ' αργήσουμε, μαμά, ακόμα;

Η Αγγελικούλα βιαζότανε να φύγουν.

– Εμ τώρα είναι ακόμα πρωί... Καλά καλά δεν έφεξε. Θα πάμε άμα σφίξει* ο κόσμος.

---

* **στην οδό Αιόλου:** γραμματικό λάθος της φτωχής και αγράμματης μητέρας (όπως και παρακάτω: σιδηρόδρομος) * **να διακονέψω:** να ζητιανέψω * **άμα σφίξει:** άμα αυξηθεί, πληθύνει

– Και πότε θα σφίξει ο κόσμος;
 – Άμα βγει ο ήλιος.
 – Κι αν δε βγει ο ήλιος, δε θα πάμε; ρώτησε ο Πέτρος.
 – Τι να κάνουμε από τέτοιαν ώρα; Να ξεπασιάσουμε άδικα;
 – Τα παιχνίδια όμως, ας είναι και πρωί, δεν είναι στα τζάμια; Ξανάπε ο Πέτρος. Αν μαζέψεις, μαμά, πολλά λεφτά, και μας δώσουν και μας από τα κάλαντα, θα μου πάρεις, μαμά, κείνο το σιδερόδρομο που σου 'λεγα;

Ήταν ένας σιδερόδρομος που έπιανε όλη τη βιτρίνα! Τα παιδιά, στα σχολειά, στα διαλείμματα, όλο για το σιδερόδρομο μιλούσαν. Διηγούνταν πώς κάνει γύρους. Πώς ανάβουν και σβήνουν τα ηλεκτρικά του. Πώς έχει σειρά τα βαγόνια. Ανεβοκατεβαίνει στα βουνά, χωρίς να γκρεμίζεται. Περνάει κι ένα ποτάμι πάνω από μια γέφυρα και ύστερα!... τρυπώνει σ' ένα τρυπημένο βουνό... και χάνεται!... Μα σε λίγο... να σου τον και ξετρυπώνει από την άλλη μεριά της βιτρίνας, και ξαναρχίζει τα ίδια...

– Αυτά τα παιχνίδια είναι ακριβά! Δεν μπορούμε να τ' αγοράσουμε μεις...
 – Άμα πιάσουμε πολλά λεφτά;
 – Όσα και να πιάσουμε... δεν μπορούμε.
 – Πότε θα μπορέσουμε;
 – Άμα έρθει ο μπαμπάς σου.
 – Πότε θα 'ρθει ο μπαμπάς μου;
 – Άμα τον αφήσουν οι κακοί άνθρωποι.
 – Θα τον αφήσουν πριν από την Πρωτοχρονιά;
 – Ναι... ναι... πριν από την Πρωτοχρονιά.
 – Κι άμα έρθει, θα μου πάρει το σιδερόδρομο;
 – Ναι... ναι...
 – Να του το πεις όμως και συ...
 – Ναι... ναι... θα του το πω.

Στην οδό Αιόλου κόντεψαν να χαθούν. Ο Πέτρος έψαχνε να βρει το σιδερόδρομο, κι η Αγγελικούλα είδε μια κούκλα, που στεκόταν πίσω από το τζάμι και κουνούσε το κεφάλι της δεξιά κι αριστερά, κι ανοιγόκλεινε τα μάτια της, και σταμάτησε, γιατί ήθελε να τη δει καλά.

– Αν δεν έχετε το νου σας, να το ξέρετε, πως θα χαθούμε. Εγώ θα στέκωμαι εδώ σε τούτη τη γωνιά. Μην ξεμακρύνετε... Και να 'στε πιασμένοι χέρι χέρι...

– Άντε να πάμε να βρούμε το σιδερόδρομο, είπε ο Πέτρος στην Αγγελικούλα, και ύστερα ξαναγυρίζομε.

Μπρος από τη βιτρίνα, που ήταν ο σιδηρόδρομος, είχαν μαζευτεί ένα σωρό παιδιά. Κι όλα φώναζαν:

- Κοιτάτε! Τώρα θ' ανεβεί, θα το δείτε, σ' αυτό το ψηλό βουνό.
- Θα περάσει και το ποτάμι... πάνω από τη γέφυρα...
- Κοίτα το μηχανικό πώς κάνει;
- Τώρα θ' ανάψει το πράσινο φως και θα σβήσει το κόκκινο.
- Θα μου τον αγοράσει ο μπαμπάς μου, είτε το παιδί ενός καθηγητή, τώρα στις γιορτές, που θα τους δώσουν δύο μισθούς...
- Εγώ θα πω στο νονό μου, είτε ένα αδυνατούλικο, χλομό αγοράκι, να μου τον αγοράσει, που είναι σωφέρης.*

- Η θεία μου η μικρή, είτε της μαμάς μου, πως θα βάλουν όλοι τους, ο θείος ο Νικόλας, κι ο θείος μου που 'χει το περίπτερο, να μου τον αγοράσουν..., είτε ένα άλλο παιδί.

- Εμάς, ξεθαρρεύτηκε ο Πέτρος, θα μας τον αγοράσει ο μπαμπάς μας...

Τα παιδιά στράφηκαν και πρόσεξαν τα δυο φτωχοντυμένα αδέρφια. Ο Πέτρος φορούσε μαύρο σακάκι μπαλωμένο στους αγκώνες και το γιακά, και στο λαιμό μαύρο κασκόλ, και καφέ γάντια, που βγαίνουν όξω τα δυο πρώτα δάχτυλα. Η Αγγελικούλα δε φαινόταν τι φορούσε. Ήταν διπλοτυλιγμένη μέσα σ' ένα μποξά* σκούρο, σφιχτοδεμένο κάτω από τα χέρια, μ' ένα κορδόνι. Τα παπούτσια τους -αρβυλάκια- ήτανε βουτηγμένα στη λάσπη, καθώς είχαν κάμει πεζή* όλο το δρόμο, από του Ζωγράφου ως την οδό Αιόλου.

- Τι δουλειά κάνει ο μπαμπάς σου;, ρώτησε τον Πέτρο το παιδί του καθηγητή.
- Είναι εξορία, μα θα 'ρθει πριν από την Πρωτοχρονιά.
- Ξέρεις πόσο κάνει ο σιδηρόδρομος;, του λέει. Για να μου τον αγοράσει ο μπαμπάς μου, θα δώσει το μισό μισθό, απ' αυτόν που θα τους δώσουν για τις γιορτές.

Η Αγγελικούλα με τη μαμά και τον Πέτρο πήγαν και την άλλη μέρα στην οδό Αιόλου, και την παράλλη. Ο Πέτρος, κρατώντας την Αγγελικούλα από το χέρι, τραβούσε ίσια για τη βιτρίνα που ήταν ο σιδηρόδρομος. Είχε το φόβο μην πάνε καμιά μέρα και βρουνε άδεια τη βιτρίνα. Κ' ύστερα; Σαν έρθει ο μπαμπάς; Αν είναι πουλημένος ο σιδηρόδρομος;

Τα βράδια, άμα χτυπούσε η οξώπορτα της μάντρας, τ' αδέρφια συνερίζονταν* ποιο να προλάβει ν' ανοίξει πρώτο.

- Πώς θα καταλάβουμε πως είναι ο μπαμπάς μας;

* **σωφέρης:** οδηγός * **μποξάς:** χοντρό μάλλινο σάλι * **πεζή:** περπατώντας * **συνερίζονταν:** συναγωνίζονταν

- Από το γέλιο του.
- Εκείνος θα μας γνωρίσει;
- Ναι, ναι...
- Μα αφού δε μας ξέρει;
- Θα σας γνωρίσει από τη φωτογραφία που του στείλαμε.

Μα οι μέρες περνούσαν. Πέρασε κι η Πρωτοχρονιά. Κόντευαν τα Φώτα, κι ο μπαμπάς δεν ερχόταν. Ευτυχώς που κι ο σιδηρόδρομος δεν είχε φύγει από τη βιτρίνα. Πολλά παιχνιδάκια, που κάνανε συντροφιά στο σιδηρόδρομο, χάνονταν μέρα με τη μέρα. Κάτι σερβίτσια του τσαγιού, κάτι επιπλάκια, που στέκαν όρθια από δω κι από κει, μέσα στα κουτιά τους, πουλήθηκαν. Έλειψε κι η αρκούδα, που κοίταζε με τόση προσήλωση τα παιδιά, έφυγε και το αεροπλάνο, που κρεμόταν από ψηλά και, μόλις το κούρντιζαν, έφερνε γύρους. Όμως ο σιδηρόδρομος έμενε πάντα στη θέση του. Μόνο πως άμα πέρασε η Πρωτοχρονιά, δεν περπατούσε πια. Είχε σταματήσει ακριβώς πάνω από τη γέφυρα. Και τα φώτα του δεν αναβοσβήγανε. Φαινόταν κι αυτός σα στενοχωρημένος.

– Αν ερχόταν ο μπαμπάς μας από την εξορία, είπε ο Πέτρος, θα μας τον είχε αγοράσει. Κανένας όμως μπαμπάς δεν ήρθε από την εξορία. Δεν τους άφησαν οι κακοί άνθρωποι.

– Εμένα δεν μου τον πήρε ο μπαμπάς, γιατί δεν τους δώσανε τον άλλο μισθό.

– Ο νονός μου, είπε και το αδυνατούλικο αγοράκι, είπε στη μαμά μου πως είναι καλύτερα να μου αγοράσει μια φανέλα, γιατί έχω πλευρίτη. Ξέρεις πώς πονάω, άμα παίρνω ανάσα;

– Η θεία μου η μικρή, κι ο θείος μου ο Νικόλας, κι ο άλλος που 'χει το περίπτερο, είπε και το άλλο παιδί, μ' αγόρασαν καλύτερα τούτο το παλτό... γιατί το περσινό μου ήταν λιωμένο, μα και δε με χωρούσε κιόλας.

Κι ο σιδηρόδρομος κι αυτός ήταν πολύ στενοχωρημένος. Γιατί αυτός είχε έρθει στον κόσμο, μόνο και μόνο για να δώσει χαρά στα παιδιά, και τώρα αντί χαρά, τους είχε δώσει στενοχώρια.

Για όλους ήτανε φέτος πολύ στενόχωρες οι γιορτές.

– Μα του χρόνου, θα δείτε, είπε η μαμά, στα δυο λυπημένα παιδιά της. Όλα θα 'χουν αλλάξει... θα 'χουν φύγει οι κακοί άνθρωποι, κι οι καλοί μπαμπάδες θα μας έχουν έρθει, θα 'χουν γεμίσει τα έρημα, τα ορφανεμένα μας τα σπίτια...

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- 1 Περιγράψτε τις συνθήκες ζωής της Αγγελικούλας και του Πέτρου, αντλώντας πληροφορίες από το κείμενο.
- 2 Τι αντιπροσωπεύει για τα παιδιά του διηγήματος ο σιδηρόδρομος που βρίσκεται στη βιτρίνα του καταστήματος;
- 3 Κάθε παιδί προβάλλει ένα επιχείρημα για να πείσει τα άλλα ότι θα αποκτήσει το ποθητό δώρο. Ποια είναι αυτά τα επιχειρήματα και πώς ακυρώνονται στο τέλος του διηγήματος;
- 4 Σχηματίστε το πορτρέτο της μητέρας, κάνοντας αναφορά στον αγώνα της για επιβίωση.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- ◆ Διαβάστε το βιβλίο της Αλεξίου *Σκληροί αγώνες για μικρή ζωή*, το οποίο έχει ανάλογη θεματική, και παρουσιάστε στην τάξη μια συνθετική εργασία με τίτλο «Το παιδί στο έργο της Έλλης Αλεξίου», όπου να εξετάζετε κυρίως τις συνθήκες ζωής και τις δυνατότητες εκπαίδευσης που είχαν τα παιδιά της μεταπολεμικής εποχής.

Θεόφραστος Τριανταφυλλίδης, *Δύο παιδιά στην παραλία*

ΔΗΜΗΤΡΑ Χ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Για ένα παιδί που κοιμάται

Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας του εικοστού αιώνα, μετά την κατάρρευση των καθεστώτων των ανατολικών χωρών, μεγάλο μέρος του πληθυσμού τους μετακινήθηκε σε ευρωπαϊκές χώρες, με σκοπό την εξεύρεση εργασίας. Από την εποχή αυτή και ως τις μέρες μας ζουν και βιοπαλεύουν στη χώρα μας χιλιάδες οικονομικοί μετανάστες, όπως το παιδί του ποιήματος, που κερδίζει το ψωμί του στα φανάρια της λεωφόρου και κοιμάται στο μηχανοστάσιο του εργοστασίου. Το ποίημα περιλαμβάνεται στη συλλογή Το κυπαρίσσι των εργατικών (1995).

Νύχτα. Η κίνηση αραιή στη λεωφόρο.
Μες στο κλειστό, το φωτισμένο εργοστάσιο,
Οι μηχανές, αποσταμένες* μα άγρυπνες,
Επιβλέπουν σαν άκακοι γίγαντες
Τον ύπνο του μικρού. Στρομωγμένος
Κοντά στη σκάρα του ατμού,*
Με του αδερφού του το παλτό σκεπασμένος
Ξεκουράζεται.
Όλη τη μέρα δουλεύει στα φανάρια*
Σκουπίζει τζάμια βιαστικά με το κόκκινο.
Εισπράττει κέρματα ή την εύλογη* αγανάκτηση.
Περιμένει το επόμενο φανάρι.
Τίμια κερδίζει έτσι το ψωμί
Και το μερίδιο του νυχτοφύλακα,
Που τον αφήνει να κοιμάται εκεί μέσα.

Τα χιονισμένα βουνά της πατρίδας του,
Τα χέρια της μάνας του που τύλιγαν γύρω του
Γυναίκειο μαντίλι για το κρύο,
Το δάσκαλο που πληρωνόταν με γάλα
Μόλις θυμάται.
Θυμάται κάτι ελληνικά από το στόμα του,

---

* **αποσταμένες**: κουρασμένες * **σκάρα του ατμού**: τεχνική κατασκευή σε σχήμα σκάρας, απ' όπου βγαίνουν οι θερμοί ατμοί των μηχανών * **φανάρια**: φωτεινοί σηματοδότες * **εύλογη**: δικαιολογημένη, αναμενόμενη

Που τώρα εδώ ακούγονται αλλιώςτικα.
Όχι σαν βότσαλα γυαλιστερά μεγάλης θάλασσας,
Όχι σαν ποδοβολητό του αλόγου
Ενός ανίκητου στρατηλάτη,*
Αλλά να, σαν τα κέρματα στην τσέπη,

Σαν το φτύσιμο στο βλέμμα του πελάτη.
Καμιά φορά πιο εγκάρδια
Σαν τούτο δω το βουητό της σκάρας,
Που όλο ανεβάζει το θερμό ατμό.

Δ.Χ. Χριστοδούλου, *Το κυπαρίσσι
των εργατικών, Καστανιώτης*

* **στρατηλάτης:** ο αρχηγός του στρατού, ίσως έμμεση αναφορά στο Μ. Αλέξανδρο

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- 1 Περιγράψτε πώς περνάει τη μέρα και τη νύχτα του το παιδί.
- 2 Το ποίημα αναφέρεται σε δύο χρονικά επίπεδα και χωρίζεται σε δύο αφηγηματικά μέρη. Ποια είναι αυτά και τι περιλαμβάνει το καθένα;
- 3 Ποια σχέση φαίνεται να έχει με την ελληνική γλώσσα το παιδί; Αιτιολογήστε την απάντησή σας βρίσκοντας και άλλες εκφράσεις του κειμένου που αποτυπώνουν τη συναισθηματική του κατάσταση.
- 4 Βρείτε στο κείμενο εικόνες που δείχνουν α) τη στερημένη ζωή β) τον αγώνα για την επιβίωση που δίνει καθημερινά το παιδί.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- ◆ Βρείτε την εθνικότητα του παιδιού, με βάση τα στοιχεία για τον τόπο και τις συνθήκες ζωής των κατοίκων του που δίνονται στο ποίημα, και εντοπίστε στο χάρτη τη χώρα από την οποία προέρχεται. Με τη βοήθεια των καθηγητών της Ιστορίας και της Γεωγραφίας, εξετάστε τη σχέση της χώρας αυτής με τον ελληνισμό.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

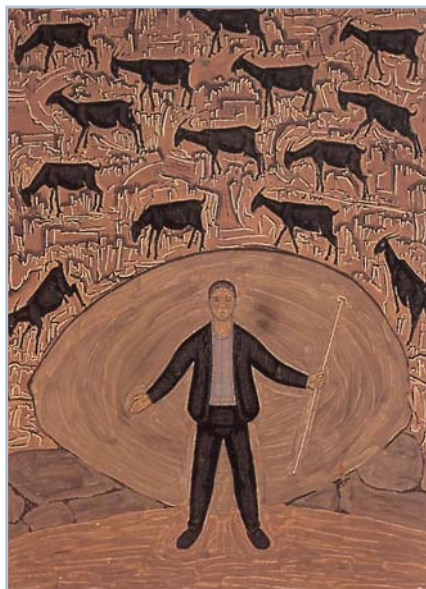
Το τραγούδι του Γιανγκ

Είναι άγνωστος ο δημιουργός αυτού του παλιού κινέζικου ποιήματος, μας μεταδίδει όμως άμεσα τις επιθυμίες του, φροντίζοντας να κάνει ιδιαίτερα αισθητή την αγάπη του για την ελευθερία και την ανεξαρτησία που του εξασφαλίζει η καθημερινή εργασία του.

*Π*ιάνω δουλειά, μόλις χαράζει η μέρα
Και ξαποσταίνω,* μόλις βασιλέψει.*
Για να πίνω νερό, πηγάδι ανοίγω
Κι οργώνω το χωράφι για να τρώγω.
Κι αψηφώ* τον μεγάλο αυτοκράτορα.

∞

Κινέζικα τραγούδια,
μτφ. Κώστας Βάρναλης, Λωτός

Μάριος Βατζιάς,
Αγροτικό

* **Ξαποσταίνω:** ξεκουράζομαι * **βασιλέψει:** με τη δύση του ήλιου * **αψηφώ:** δεν υπολογίζω, δε φοβάμαι

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- 1 Για ποιους λόγους ο Κινέζος γεωργός διακηρύσσει ότι δεν υπολογίζει την εξουσία του αυτοκράτορα;
- 2 Ποια εκφραστικά μέσα κυριαρχούν στο ποίημα και γιατί;

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- ◆ Σκεφτείτε αν στην εποχή μας υπάρχει κάποιος άνθρωπος, ο οποίος να μπορεί να υπερφανεύεται ότι δεν έχει κανέναν ανάγκη στη ζωή και στο επάγγελμα που ασκεί. Αν νομίζετε ότι βρήκατε κάποιον, περιγράψτε τη ζωή του. Αν όχι, περιγράψτε τη ζωή όποιου επαγγελματία προτιμάτε και εξηγήστε την εξάρτησή του από την υπόλοιπη κοινωνία.

